

■ УДК 007 : 304 : 070

Ю. О. Сазонова, кандидат наук із соціальних комунікацій, старший викладач, Український гуманітарний інститут, м. Буча

ЗАРОДЖЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ КИЇВСЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ПРЕСИ (КІНЕЦЬ ХІХ — 1917 Р.)

Розглянуто київську спортивну пресу дореволюційного періоду, визначено її місце в структурі спортивної періодики Російської імперії, виявлено тематичні сегменти спортивної преси, систематизовано спортивні мас-медіа міста, описано тематичну й жанрову палітру видань, їх специфіку, склад редакцій. Виокремлено типологічні групи київської спортивної преси, визначено її основні завдання, запропоновано періодизацію спортивної періодики Києва дореволюційної епохи та визначено характерні особливості її функціонування.

Ключові слова: київська спортивна преса, спорт, часопис, автори.

Ю. А. Сазонова, кандидат наук по социальным коммуникациям, старший преподаватель, Украинский гуманитарный институт, г. Буча

ЗАРОЖДЕНИЕ И ФОРМИРОВАНИЕ КИЕВСКОЙ СПОРТИВНОЙ ПРЕССЫ (КОНЕЦ ХІХ — 1917 Г.)

Рассмотрена киевская спортивная пресса дореволюционного периода, определено её место в структуре спортивной периодики Российской империи, выявлены тематические сегменты спортивной прессы, систематизированы спортивные СМИ города, описана тематическая и жанровая палитра изданий, их специфика, состав редакций. Обозначены типологические группы киевской спортивной прессы, определены её основные задачи, предложено периодизацию спортивной периодики Киева дореволюционной эпохи и обозначены характерные особенности её функционирования.

Ключевые слова: киевская спортивная пресса, спорт, журнал, авторы.

Yu. O. Sazonova, Candidate of Sciences in Social Communications, Senior Lecturer, Ukrainian Liberal Institute, Bucha

THE ORIGIN AND FORMATION OF THE KYIV SPORTS PRESS (LATE 19TH CENTURY — 1917)

This article describes the Kyiv sports press of the pre-revolutionary period, its place in the structure of sports periodicals of the Russian Empire and the thematic segments of the sports press are identified, the sports mass-media of the city are revealed. The thematic and genre palette of editions, their specific features, the structure are described. The typological groups of the Kyiv sports press are emphasized, their primary goals are determined. The author proposes a periodization of

the Kyiv sports periodical press of the pre-revolutionary epoch and the characteristic features of its functioning are designated.

Key words: Kyiv sports press, sports, magazine, authors.

Постановка проблеми. Актуальність статті зумовлена тим, що нині в Україні досі не досліджено київську спортивну пресу дореволюційного періоду в Російській імперії як цілісну систему. Водночас розгляд київської спортивної преси кінця XIX — поч. XX ст. має важливе значення, адже саме перші спортивні часописи Києва заклали основу для подальшого розвитку спортивної періодики України, стали базою, на якій постала спортивна періодика УРСР 1920–1930-х рр., засвідчили важливе аксіологічне значення спорту в житті суспільства, стали пропагандистами й агітаторами спортивних змагань, сприяли становленню перших спортивних журналістів у місті, були першими взірцями спортивної публіцистики та спортивно-медичної журналістики. Вельми значущим у контексті аналізу київської спортивної періодики є той факт, що відразу після свого виникнення один із спортивних журналів міста набув міжнародного визнання на виставці періодичних видань у Бельгії, що актуалізує означене дослідження й зумовлює вивчити етапи становлення й формування спортивної преси Києва та її місце в структурі спортивної періодики Російської імперії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Київська спортивна преса ставала предметом дослідження в працях А. Волобуєвої [2], де подано стислий тематичний огляд київських спортивних часописів кінця XIX — початку XX ст., К. Алексеєва [1], у яких науковець, виокремлюючи 11 типів спортивних видань, зокрема кінноспортивні, мисливські, видання з шахів та шашок, з водних видів спорту та ін., аналізує в кожній типологічній групі головних репрезентантів. А. Приходько [9] розглянула жанрово-тематичний діапазон і значення київського часопису «Красота и сила» (1913). Проте в зазначених працях досліджувалася переважно діяльність лише окремих представників спортивної преси міста, тому вважаємо за доцільне детально розглянути київську спортивну пресу цього періоду, репрезентацію її як системи з характерними ознаками.

Мета статті — дослідити київську спортивну пресу дореволюційного періоду в діахронічному, типологічному й тематично-жанровому аспектах, визначити основні доміанти її функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спортивна журналістика в Україні практично одночасно виникла в Києві й Одесі в 1890-х рр. Як зазначає К. Алексеєв [1], на теренах Російської імперії з 1823 р. (часу виходу друком першого спортивного журналу) до 1917 р. функціонувало 197 спортивних видань, більшість з яких публікували в Москві, Петрограді, Києві й Одесі. Влада усвідомлювала

важливість спорту як фактора зміцнення здоров'я, який допомагав забезпечити значну кількість здорових і витривалих осіб для військової служби. Л. Чаплинський зазначав: сприяючи розвиткові спорту і фізичного виховання, держава мала на меті передусім відродження нації [6].

У дореволюційну добу спортивний сегмент був одним з найпоширеніших на медіа-ринку. Серед усіх провінційних міст Російської імперії найбільше спортивних видань друкувалося саме в Одесі та Києві. За період з 1890 р. до 1917 р. в Києві вийшло друком 16 спортивних видань, що становило 8% від загальної кількості спортивних видань Російської імперії та майже третину від кількості спортивних мас-медіа України в дореволюційний період. Проте важливо зазначити, що спортивна преса Києва та Одеси поступалася лише журналістиці Петербурга та Москви (80 та 74 спортивних часописів відповідно).

Історію спортивної преси Києва дореволюційної епохи можна розподілити на три періоди:

1. 1893–1904 рр. — початковий етап формування структури спортивної преси міста розпочався з появою першого спортивного журналу — «Вестника голубиноного спорта» (1893–1904). Загалом у цей період у місті виникло 4 спортивних видання: «Спорт» (1897–1899), «Шашки» (1897–1901), «Спорт» (1898), «Вестник спорта» (1902).

2. 1905–1914 рр. — період поширення спортивної преси під час та після Першої російської революції та реформи друку. У цей час виникло 10 видань, присвячених огляду спортивних подій «Иллюстрированный спорт» (1905), «Искусство и спорт» (1907), «Спортсмен» (1909), «Вестник воздухоплавания и спорта» (1910), «Киевский конский спорт» (1912–1916) «Спорт и игры» (1912–1913), «Спортивный курьер» (1912), «Автомобильная жизнь и авиация» (1913–1914), «Красота и сила» (1913), «Спортивно-театральное обозрение» (1913).

У цей період виходять друком переважно галузеві видання, за тематичною спрямованістю можна виокремити такі групи: 2 видання з кінного спорту — «Спортсмен» (1909), «Киевский конский спорт» (1912–1916), 1 видання з повітроплавання — «Вестник воздухоплавания и спорта» (1910), 1 журнал з автомобілізму — «Автомобильная жизнь и авиация» (1913–1914), 3 спортивно-мистецькі видання — («Иллюстрированный спорт» (1905), «Искусство и спорт» (1907), «Спортивно-театральное обозрение» (1913). У цей період підвищується значення спорту в житті людства, на сторінках ЗМІ превалюють концепції спорту як здоров'я, розваги та мистецтва, засновуються журнали театральньо-спортивної групи.

3. 1914–1917 рр. — поступовий занепад спортивної преси, який настає внаслідок політичних та економічних трансформацій у житті суспільства (зокрема Першої світової війни та початку в 1914 р. мілітаризації спорту, що позначилося на тематиці спортивних ЗМІ). У 1914 р. припинила існування більшість видань попереднього періоду, продовжував функціонувати лише журнал «Киевский конский спорт» (1912–1916) (з другого періоду), а також виник новий часопис «Киевские бега» (1916).

Розглянемо детальніше провідні спортивні видання Києва кінця XIX — поч. XX ст.

Першим виданням київської спортивної журналістики став часопис «Вестник голубиноного спорта» (1893–1904). Журнал друкувало щомісяця Російське товариство голубиноного спорту. Спочатку редактором був А. Блізнер, а з 1900 р. — М. Вольф, з 1902 р. — М. Вознесенський. З № 2 1904 р. часопис публікувався під редакцією М. Вольфа й М. Прокоповича. Цікаво, що об'єктом видання, головним героєм публікацій у цьому виданні була не людина, а тварина (птах) — поштовий (спортивний) голуб, який міг долати великі відстані з відносно високою швидкістю. Імовірно, що такі голуби готувалися для передачі інформації воєнного призначення.

Перше товариство голубиноного спорту засноване в Києві в 1893 р. Часопис цього товариства став першим спортивним виданням такого типу на теренах Російської імперії та єдиним щомісячником з голубиноного спорту за всю історію спортивної преси України, сприяв популяризації цього ексклюзивного виду спорту. Слід зазначити, що «Вестник голубиноного спорта» набув всесвітнього визнання. Як відзначає автор статті «Из истории отечественного голубеводства», київський часопис нагороджено дипломом на Всесвітній міжнародній виставці періодичних видань у Брюсселі в 1893 р. [5]. Цей факт можна вважати визнанням спортивної преси України у світі.

У 1897 р. в Києві виходить друком часопис «Спорт» (1897–1899), редактором якого став Б. Токарський. Ціна журналу на рік становила 10 рублів, періодичність виходу — двічі на місяць. Журнал «Спорт» друкувався на якісному папері та з гарними ілюстраціями. Провідна тема часопису — перегони на бігових конях. Головним відділом журналу був відділ хроніки. Видання проіснувало до середини 1899 р.

Як зазначила Н. Стефанків, київський «Спорт» нагадував зовні деякі популярні видання подібного типу. Спочатку на його сторінках висвітлювали події, пов'язані з перегонами, у подальшому — й інші види спорту. За своїм впливом журнал певний час не поступався ані «Самокату», ані «Циклисту». Його обсяг досягав 30–40 ілюстрованих сторінок [10]. Провідне завдання часопису — популяризація

спорту серед населення, поширення ідеї спорту як соціокультурного феномену, про що йшлося в статті «От редакции» в № 1: «Ми щиро й від душі бажаємо вам, щоб спорт, тобто розумна й корисна розвага та відпочинок від щоденної життєвої суєти, набув скрізь права громадянства, щоб його визнало суспільство, прийняли школи й використовували не адміністративні заходи, а суспільна свідомість» [8, с. 2]. Це видання було одним з найпопулярніших та найчитабельніших у Києві. Зокрема К. Алексєєв [1] назвав часопис єдиним провінційним виданням, що посіло гідне місце в історії дореволюційної спортивної преси.

Третім спортивним виданням Києва став вузькоспеціалізований часопис «Шашки» з підзаголовком «Ежемесячный журнал, посвященный изложению и анализу шашечной игры». Журнал став лише четвертим виданням з цього виду спорту за весь час існування Російської імперії та функціонував протягом 1897–1901 рр. Окрім того, він проіснував найтриваліше серед інших часописів означеної тематики. Всього вийшло друком 54 номери. Видавцем і головним редактором журналу був П. Бодяньський — видатний російський історик, викладач, пропагандист шашкової гри, котрий організував чемпіонати Росії, зокрема очні (всеросійський шашковий турнір) і заочний (1896–1899), конкурси рішень завдань та етюдів у журналах, вивчав шашкову композицію, розробляв теорію гри, зокрема в першому номері журналу надруковано складені ним «Правила игры в русские шашки». Журнал «Шашки» був приурочений до трьох всеросійських турнірів з шашок, які вперше відбулись у 1894, 1895, 1896 рр., організатором яких був П. Бодяньський. На шпальтах часопису друкували хронікальні матеріали, партії різних змагань, етюди, задачі, теоретичні дослідження з шашок, бібліографічні портрети та нариси про видатних шашкістів, інформаційні та аналітичні огляди, презентувалися партії з листування, вірші та оповідання про шашкову гру, подавалися конкурси шашкових задач, огляди змісту шашкових відділів в інших ЗМІ. У часописі активно пропагували як «русские шашки», так і «столбовые шашки» (т. зв. «башни или туры»). Видання присвячувалося як професіоналам, так і аматорам, а також особам, котрі прагнули опанувати цю гру, висвітлювало шашкові змагання у Російській імперії і за кордоном. З часописом співпрацювали відомі шахісти, зокрема В. Шошин — призер I всеросійського турніру з шашок 1894 р., котрий також був видавцем і провідним автором петербурзького журналу «Шашечный листок» (1903) і вів з 1900 по 1917 рр. шашковий відділ у додатку до журналу «Нива» («Литературные и популярно-научные приложения»), Н. Панкратов

(видатний російський шашкіст-теоретик, переможець першого всеросійського конкурсу складання шашкових завдань).

Київський часопис посів важливе місце в історії української спортивної журналістики, оскільки став хронологічно першим і другим загалом періодичним органом за всю історію спортивної вітчизняної преси, присвяченим суто шашковій грі. Проте практика його видання засвідчила, що найдоречнішим є заснування часописів, яким був би притаманний синкретизм шахів і шашок. Саме тому в подальшій історії української спортивної журналістики виникали переважно шахово-шашкові часописи з превалюванням відділу шахів: «Шахіст» (1936–1939, Київ), «Ладья. Шахматы. Шашки. Игры» (2001 — н. ч., Донецьк).

Упродовж 1912–1913 рр. у Києві видавався часопис «Спорт и игры», який позиціювався як «еженедельный иллюстрированный журнал всех видов спорта с шахматным отделом». Редактором-видавцем цього тижневика був Я. Вагнер. У редакційній статті в № 1 серед провідних завдань видання були такі: «Дати читачам поінформований журнал, який ознайомлюватиме їх зі спортивним життям Києва, Південного краю, Росії та Заходу... Пропагуватимемо ідею фізичного розвитку як найкращу ідею світу, втілення якої сприятиме моральній та фізичній досконалості, красі, гармонії й повноті життя. Поширюватимемо ідею фізичного оздоровлення <...>» [7, с. 1]. Контент часопису формувався в рубриках: «Велосипедный спорт», «Воздухоплавание», «Шахматы», «Футбол», «Автомобилизм», «Тяжелая атлетика», «Зарубежная хроника». Всього вийшло друком 27 номерів (9 номерів — у 1912 р., 18 номерів — у 1913 р.).

У грудні 1913 р. в Києві засновано журнал «Автомобильная жизнь и авиация» (1913–1914) — ілюстрований спортивно-технічний журнал, який одночасно друкували київський клуб автомобілістів та київське товариство повітроплавання. Часопис виходив друком 18 разів на рік. Редактор-видавець — В. Топоров. З 1914 р. журнал редагував також пілот-авіатор І. Радзевич. Часопис містив переважно місцеву інформацію про київський автомобільний клуб, передруковуючи іноді статті з таких російських часописів, як: «Автомобиль» та «Автомобилист». Окрім автомобілізму, редакція висвітлювала проблеми й досягнення повітроплавання та авіації, друкувала статті про виставки, польоти, змагання. Загалом у журналі існували два відділи: авіації, де провідним автором був І. Радзевич, та автомобілізму, у якому друкували переважно матеріали одного із співзасновників київського клубу автомобілістів — Б. Бубнова.

Друк журналу тісно пов'язаний з розвитком автомобілізму в місті. Як відзначає С. Цалик: ««автомобільна епоха» в столиці України

розпочалася влітку 1897 р. «Саморушні екіпажі» здивували киян. Кожен автомобіль збирав натовпи <...>. Київ настільки «автомобілізувався», що в 1913 р. тут почали публікувати ілюстрований спортивно-технічний журнал «Автомобильная жизнь и авиация» 18 разів на рік» [11]. Важливо зазначити, що часопис містив немало профільної реклами. Як відзначив К. Алексєєв [1], це було характерно для всіх автомобільних видань, оскільки реклама такої дорогої продукції, як автомобілі, дозволяла видавцям, на відміну від іншої спортивної преси, мати належне фінансове забезпечення.

Характерна ознака видання полягала в його синкретизмі, поєднанні двох доволі різних видів спорту: автомобілізму та повітроплавання. Загалом у Російській імперії було лише три такі своєрідні видання, одне з яких — київський часопис, створений як офіційний орган автомобільного та повітроплавального товариств. Специфікою його функціонування було рівномірне висвітлення двох видів спорту. Контент видання формувался у двох відділах — автомобільному та повітроплавальному, які мали такі підрубрики: офіційну, науково-технічну, а також хроніку, белетристику. Київський журнал мав значну популярність серед читачів, проте припинив своє існування у зв'язку з початком Першої світової війни.

У 1913 р. відбулася важлива для Києва подія — Перша всеросійська Олімпіада, яка сприяла поширенню спорту серед міського населення, популяризації жіночого спорту та висвітленню його в пресі. Результатом цієї Олімпіади став вихід друком одного з найчитабельніших ЗМІ дореволюційного періоду київської спортивної преси — журналу «Красота и сила» — офіційного інформаційного партнера Олімпіади, повністю присвяченого іграм. Проведення Олімпіади саме в Києві зумовлене тим, що там відбувалася всеросійська промислова виставка, а олімпійські ігри були приурочені до всесвітніх олімпійських виставок. Як відзначає Б. Голощанов, «І Олімпіада перебувала й під царським заступництвом: змаганнями та їх організацією курирував Великий князь Дмитро Павлович. Серед 13 призив Олімпіади були й ті призи, які заснували Микола II, князь Дмитро Павлович, генерал Воейков» [4, с. 142].

Журнал «Красота и сила» функціонував протягом 1913 р. (вийшло друком близько 30 чисел), позиціуючи себе як «Двухнедельный журнал физического воспитания и спорта». З № 4 публікувався з підзаголовком «Официальный орган секций: воздухоплавательной, физического воспитания, спорта и охоты Всероссийск. выставки 1913 г. в Киеве и киевского кружка «Спорт»». Видавцями та редакторами часопису були О. Роханський (номери 1–6), а з № 7 — В. Крамаренко та О. Анохін (псевдонім Б. Рос).

Популярність журналу забезпечували його автори — провідні фахівці не лише з України, а й усієї Російської імперії: перший голова виконавчого комітету всеросійського союзу любителів легкої атлетики, відомий пропагандист і організатор фізкультурного руху, член Міжнародного олімпійського комітету, автор першої бібліографії спорту Г. Дюперрон; редактор журналу «Сила и здоровье» Г. Трунн; відомий київський журналіст-публіцист, спортсмен, засновник Київського атлетичного гуртка, лікар Е. Гарнич-Гарницький; знаменитий атлет, автор популярних книг з важкої атлетики й боротьби, редактор та автор спортивних журналів Москви І. Лебедев; голова всеросійського товариства важкоатлетів, один з лідерів російського спортивного та олімпійського руху Л. Чаплинський та ін.

Провідним автором видання був його редактор О. Анохін — відомий журналіст, лікар, атлет, засновник і керівник скаутської організації в Києві, видатний теоретик фізичної культури і спорту, голова Київського спортивного товариства й Київського олімпійського комітету, один з провідних авторів петербурзького журналу «Сила и здоровье» (1909–1914), у якому він надрукував цикл статей «Атлетические беседы», журналіст спортивних часописів І. Лебедева («Иллюстрированный журнал атлетики и спорта», «Геркулес») та співавтор московського журналу А. Юзбашева («Русский спорт» (1909–1919)). Немало статей О. Анохіна з журналів «Сила и здоровье» та «Красота и сила» розміщено в його методичному посібнику «Сила и здоровье для всех» (Київ, 1911). О. Анохіна вважають одним з найвидатніших спортивних журналістів дореволюційної епохи.

Важливо відзначити активну участь у написанні матеріалів для часопису відомого українського вченого, журналіста, педагога та лікаря, активного організатора українського спорту В. Крамаренка, котрий зокрема надрукував у журналі статті «Путь к физическому совершенству» і «Психофизиология движений». Особливої популярності виданню додали статті, написані редактором популярних петербурзьких ЗМІ — «Иллюстрированного журнала атлетики и спорта» і «Геркулеса», відомим журналістом і спортсменом з французької боротьби І. Лебедевим.

А. Приходько характеризує цей журнал як «одне з найавторитетніших українських періодичних видань початку ХХ ст.» [9].

Прикладом для рідколегії «Красоты и силы» слугував французький часопис «La Culture physique». Гаслом журналу став афоризм з В. Гете: «Тільки з досконалої сили народжується краса». Концепція видання чітко викладена в статті «Від редакції» в № 1, де О. Роханський зазначив, що тільки «поєднання краси й сили під загальною егідою

здоров'я дасть можливість сформувати фізично розвинену людину» [3, с. 2]. Автор підкреслював: редакція прагне створити для читача незалежний орган фізичного виховання з науково-спортивним відділом. У журналі містилися такі рубрики: «Физическое воспитание, образование и развитие в семье и школе», «История, философия, гигиена спорта и спортивная беллетристика», «Биографии спортивных деятелей и библиография их работ», «Виды спорта и спортивные зрелища», «Спортивная хроника в стране и за рубежом», «Обзор спортивной печати», «Советы читателям», «Научные статьи», «В школе», «Жизнь обществ». Особливістю видання була активна пропаганда жіночого спорту в країні.

У часописі «Красота и сила» формувався культ красивого, сильного і здорового людського тіла. Журнал висвітлював найефективніші способи зміцнення організму, відіграв важливу роль у розвитку фізкультурно-спортивного руху Києва та заклав базис для розвитку концепції спорту як здоров'я в спортивній пресі України.

Останнім дореволюційним часописом міста став журнал «Киевские бега», що виходив друком 1916 р. напередодні перегонів. Видавцем та редактором часопису був В. П'ятницький. Усього надруковано 57 номерів.

Висновки. Таким чином, визначимо характерні особливості київської спортивної преси дореволюційного періоду:

1. Спортивна преса в місті виникла наприкінці XIX ст. разом з першими спортивними товариствами і функціонувала російською мовою;
2. Формується досить потужно. Уже з початку свого становлення представлена як універсальними (загальнотематичними), так і вузько-спеціалізованими часописами;
3. Основні тематичні сегменти галузевої спортивної преси: видання з кінного спорту, автомобілізму, повітроплавання, шахів, голубиноного спорту. Найбільшу репрезентативність у пресі Києва мали ЗМІ з кінного спорту (4 видання), які набули значного поширення, оскільки були необхідними для військової підготовки, фізичного виховання воїна. Журнали з кінного спорту вважалися найприбутковішими виданнями, тому що репрезентували вид спорту, де оберталися найбільші кошти;
4. Спортивну пресу Києва можна розподілити на декілька типологічних груп: спортивно-медична (журнал «Красота и сила»), театральна-спортивна («Искусство и спорт», «Спортивно-театральное обозрение»), науково-популярна («Вестник воздухоплавания и спорта»), спортивно-господарча («Вестник голубиноного спорта»);

5. У спортивних ЗМІ Києва переважно висвітлювалися такі види спорту: кінний, автомобілізм, повітроплавання, велосипедний спорт, водний, легка атлетика, тобто такі види, які найбільше пов'язані з армією та військовою справою. Окрім того, у спортивній пресі Києва вперше широко популяризується жіночий спорт;

6. Спортивні ЗМІ цього періоду виходять друком нетривалий час — від одного до трьох років. Причини короткого життя часописів: 1) Україна перебувала в складі Російської імперії, маючи статус провінції, що ускладнювало випуск спортивних видань і зумовлювало необхідність дислокації спортивних видань у Москві та Петербурзі; 2) газети мали невелику читацьку аудиторію, оскільки тоді ще мало хто усвідомлював значення спорту в житті людства. «Гігантами» київської спортивної преси цього періоду стали «Вестник голубиноного спорта» (1893–1904), «Шашки» (1897–1901), «Киевский конский спорт» (1912–1916);

7. Видавцями, редакторами та журналістами спортивних видань були переважно колишні та діючі спортсмени. Слід зазначити, що у формуванні спортивної преси Києва важливу роль відіграли провідні журналісти та видавці спортивних ЗМІ Москви й Петербурга — Г. Дюперрон, В. Шошин, Г. Трунн, І. Лебедев та ін;

8. У спортивних мас-медіа превалювали концепції спорту як розваги, мистецтва та здоров'я. Дореволюційна спортивна журналістика реалізовувала насамперед три завдання: просвітницьке (сприяла розвитку нового, здорового способу життя), пропагандистське (пропагувала нові види спорту й навчала їх методиці читачів видань, пропагувала спортивні товариства і клуби) й організаційну (була організатором різних спортивних змагань).

Перспективи подальших досліджень. У подальших розвідках планується дослідження наступних періодів розвитку спортивної преси в різних регіонах України. Найперспективнішими напрямками вивчення спортивної періодики є компаративний аспект, що полягає в порівняльному аналізі еволюції та тенденцій розвитку української спортивної періодики різних епох, та персоналізований аспект (детальний аналіз творчості видатних спортивних журналістів різних історичних періодів).

Список використаних джерел

1. Алексеев К. А. Спортивная пресса России XIX — начала XX вв.: историко-типологический анализ: дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10 / Алексеев Константин Александрович. — СПб, 2008. — 257 с.
2. Волобуєва А. М. «Служіння красі людського тіла»: видання про фізичну культуру та виховання кінця XIX — початку XX ст. / А. М. Волобуєва // Образ. — 2008. — Вип. 9. — С. 80–84.

3. Вступительная статья // Красота и сила. — 1913. — № 1. — С. 2–3.
4. Голощапов Б. Р. История физической культуры и спорта: учеб. пособ. / Б. Р. Голощапов. — М. : Академия, 2005. — 312 с.
5. Из истории отечественного голубеводства [Электронный ресурс]. // Режим доступа: <http://archivedove.narod.ru/history/1.htm>. — Загл. с экрана.
6. История физической культуры и спорта / Под ред. В. В. Столбова. — М. : Физкультура и спорт, 1983. — 359 с.
7. Наши цели и задачи // Спорт и игры. — № 1. — 1912. — С. 1.
8. От редакции // Спорт. — № 1. — 1897. — С. 2.
9. Приходько А. И. Журнал «Красота и сила» (1913 г.) и его роль в развитии общественного физкультурного движения в Украине / А. И. Приходько // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. — 2007. — № 12. — С. 118–122.
10. Стефанкив Н. Специфика советской спортивной журналистики на примере журнала «Физкультура и спорт» (1922–1990) / Н. Стефанкив // Дипломная работа: ХНУ им. Каразина. — Харьков, 2004. — 90 с.
11. Цалик С. Автомобильная эпоха в Киеве [Электронный ресурс] / С. Цалик // Режим доступа: http://www.oldKyiv.info/chudo_texniki/pervie_auto_v_Kyive.html. — Загл. с экрана.

References

1. Alekseyev K. A. Sportivnaya pressa Rossii XIX — nachala XX vv.: istoriko-tipologicheskiy analiz: dis. ... kand. filol. nauk: 10.01.10 / Alekseyev Konstantin Aleksandrovich. — SPb, 2008. — 257 s.
3. Vstupitel'naya statiya // Krasota i sila. — 1913. — № 1. — С. 2–3.
4. Goloshchapov B. R. Istoriya fizicheskoy kultury i sporta: ucheb. posob. / B. R. Goloshchapov. — M. : Akademiya, 2005. — 312 s.
5. Iz istorii otechestvennogo golubevodstva [Elektronnyy resurs] // Rezhim dostupa: <http://archivedove.narod.ru/history/1.htm>. — Zagl. s ekrana.
6. Istoriya fizicheskoy kultury i sporta / Pod red. V. V. Stolbova. — M. : Fizkultura i sport, 1983. — 359 s.
7. Nashi tseli i zadachi // Sport i igry. — № 1. — 1912. — S. 1.
8. Ot redaktsii // Sport. — № 1. — 1897. — S. 2.
9. Prikhodko A. I. Zhurnal «Krasota i sila» (1913 g.) i ego rol v razvitii obshchestvennogo fizkulturnogo dvizheniya v Ukraine / A. I. Prikhodko // Pedagogika, psikhologiya i mediko-biologicheskiye problemy fizicheskogo vospitaniya i sporta. — 2007. — № 12. — S. 118–122.
10. Stefankiv N. Spetsifika sovetskoj sportivnoy zhurnalistiki na primere zhurnal «Fizkultura i sport» (1922–1990) / N. Stefankiv // Diplomnaya rabota: KhNU im. Karazina. — Kharkov, 2004. — 90 s.
11. Tsalik S. Avtomobilnaya epokha v Kiyeye [Elektronnyy resurs] / S. Tsalik // Rezhim dostupa: http://www.oldKyiv.info/chudo_texniki/pervie_auto_v_Kyive.html. — Zagl. s ekrana.

■ UDC 007 : 304 : 070

Sazonova Yu. O., Candidate of Sciences in Social Communications, Senior Lecturer, Ukrainian Liberal Institute, Bucha
saz.iuliya@yandex.ru

THE ORIGIN AND FORMATION OF THE KYIV SPORTS PRESS (LATE 19TH CENTURY – 1917)

The aim of the article is to analyze the Kyiv sports press of the pre-revolutionary period as a system, to identify the main dominant of its functioning and its place in the structure of the sporting periodicals of the Russian Empire.

Research methodology. The thematic and typological specific features of the Kyiv sports periodicals have been explored. The periods of development of the Kyiv sports press of the late 19th century — the early twentieth century have been distinguished.

Results. The analysis has shown that the Kyiv sports press was formed in 1893 and functioned as a branch of the Russian Empire, the thematic segments of the sports press are identified, and the sports mass-media of the city are revealed. The sports mass-media of the city are systematized. The thematic and genre palette of editions, their specific features, the structure are described. The typological groups of the Kyiv sports press are emphasized, their primary goals are determined. The author proposes a periodization of the Kyiv sports periodical press of the pre-revolutionary epoch and the characteristic features of its functioning are designated.

Novelty. An attempt is made in this article to identify of the Kyiv sports press as a system, with its unique features, a periodization of the Kyiv sports press is suggested and the dominant of each period is distinguished.

The practical significance. The results of the study will be useful for future studies of the periods of development of the sports press in Ukraine. The comparative analysis of sports periodicals of various regions of Ukraine and the periods of functioning of the sports periodicals can contribute to the systematization and summarization of these studies.

Key words: Kyiv sports press, sports, edition, authors.

Надійшла до редколегії 02.11.2016 р.